

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ

© 2015 КРУТОВА А. С.

УДК 657.22

Крутова А. С. Облікова політика як інструмент інформаційного забезпечення в страхових компаніях

Розглянуто особливості формування облікової політики страхових компаній в умовах застосування вітчизняного та міжнародного бухгалтерського законодавства. Виявлено нормативну неврегульованість окреслених питань за ключовими для страховика об'єктами. Визначено та охарактеризовано перелік специфічних об'єктів обліку, які притаманні суб'єктам страхової сфери та обов'язково мають бути конкретизовані в Наказі про облікову політику страховика в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Узагальнено ключові завдання облікової політики, які дозволяють забезпечити усіх користувачів необхідною для прийняття рішень інформацією. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розробка на законодавчому рівні рекомендацій з питань формування облікової політики страховика.

Ключові слова: облікова політика, страхові резерви, звітність, страхова премія, витрати, документооборот, електронний документ.

Бібл.: 17.

Крутова Анжеліка Сергіївна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри фінансів, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клоківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: irinamykytuk@rambler.ru

УДК 657.22

UDC 657.22

Крутова А. С. Учетная политика как инструмент информационного обеспечения в страховых компаниях

Рассмотрены особенности формирования учетной политики страховых компаний в условиях применения отечественного и международного бухгалтерского законодательства. Выявлена нормативная неурегулированность затронутых вопросов по ключевым для страховщика объектам. Определен и охарактеризован перечень специфических объектов учета, которые присущи субъектам страховой сферы и обязательно должны быть конкретизированы в Приказе об учетной политике страховщика в условиях применения международных стандартов финансовой отчетности (МСФО). Обобщены ключевые задания учетной политики, которые позволяют обеспечить всех пользователей необходимой для принятия решений информацией. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является разработка на законодательном уровне рекомендаций по вопросам формирования учетной политики страховщика.

Ключевые слова: учетная политика, страховые резервы, отчетность, страховая премия, расходы, документооборот, электронный документ.

Библ.: 17.

Крутова Анжелика Сергеевна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой финансов, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клоковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: irinamykytuk@rambler.ru

Krutova A. S. Accounting Policy as a Tool for Information Support in Insurance Companies

Features of establishing an accounting policy in insurance companies in terms of domestic and international accounting legislation are considered. A regulatory failure in addressing the involved issues by the key objects for the insurer has been identified. A list of specific objects of accounting, which belong to entities of the insurance sector and must be specified in the Order on accounting policy of the insurer in terms of international financial reporting standards (IFRS), has been defined and described. The key tasks of accounting policy that will allow to provide all users with the necessary information for the decision-making has been summarized. Prospect of further research in this area will be elaborating of recommendations at the legislation level as to the issues of development of accounting policy on the part of insurer.

Key words: accounting policy, insurance reserves, accounting, insurance premium, costs, document management, electronic document.

Bibl.: 17.

Krutova Angelika S. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Finance, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: irinamykytuk@rambler.ru

В умовах впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в облікову систему вітчизняних страхових компаній бухгалтерський облік набуває все більше ознак системи, яка забезпечує користувачів високоякісною достовірною інформацією для прийняття рішень. Для досягнення єдності й узгодженості показників діяльності загальне методологічне управління бухгалтерським обліком страховиків здійснюється за загальноприйнятими у світовій практиці міжнародними принципами обліку та на законодавчій основі. Зростання за таких обставин вимог до бухгалтерського обліку зумовлює необхідність перегляду його теоретичних засад у частині формування облікової політики страхових організацій. В умовах існування нечіткого законодавства у сфері обліку страхових компаній формувати звітність й оцінювати окремі об'єкти є досить проблематично. Зазначене актуалізує вироблення чітких правил і послідовних процедур реалізації обліко-

вого процесу, які забезпечать повноту, достовірність та своєчасність показників діяльності страховиків.

Облікова політика як термін, принципи її формування та роль у системі управління залишається найбільш дискусійним питанням в обліковій науці. При цьому акцентується увага на інформаційній складовій обрання облікової політики як основи для забезпечення достовірною інформацією зовнішніх та внутрішніх користувачів фінансової звітності. Проблеми формування облікової політики суб'єктів господарювання різних галузей за останні роки стали предметом уваги низки науковців [1 – 8; 10; 11; 14 – 17], проте найбільш вагомі результати досліджень з цього питання представлені в роботах С. М. Міщенко, Т. В. Барановської та П. Є. Житнього. Зважаючи на те, що предметом дослідження в роботах виступили питання облікової політики банку [8], фінансово-промислових систем [6] та підприємств України в цілому [1], можна стверджувати про не повну

достатність досліджень у сфері забезпечення обліку у фінансово-кредитних установах, зокрема, страхових організаціях. Водночас важливо зауважити, що частково питання облікової політики страховика вивчалися О. В. Бондаренко (запропоновано впровадити розроблену форму Наказу про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику, яка мала б полегшити процес його складання та роботу структурних підрозділів страховика) [4, с. 11] і М. О. Белгородцевою (доведена необхідність розкриття в Наказі методичних, організаційних і технічних складових та визначенні об'єктів обліку страховиків, які розкривають специфіку їх діяльності) [3, с. 9]. Незважаючи на наявні напрацювання науковців, в умовах застосування страховиками України міжнародних стандартів питання формування та складових їх облікової політики залишаються донині відкритими.

Метою статті є обґрунтування методичних засад формування облікової політики страхових компаній в умовах застосування МСФЗ.

Теоретичним підґрунтям формування облікової політики визначено концепцію сучасної системи обліку, за якої загальні правила побудови бухгалтерського обліку встановлюються централізовано та конкретизуються залежно від сфери та умов діяльності, обраної системи управління, кваліфікації персоналу, технічного забезпечення облікового процесу тощо. Відтак, дослідження окресленого питання обумовлюються особливостями організації та ведення обліку в страхових організаціях, які можна розділити на дві основні групи: особливості в законодавчій базі та за окремими об'єктами обліку.

Аналіз нормативно-правової бази дозволив виявити, що страхові компанії при здійсненні своєї діяльності керуються низкою нормативно-правових документів, які не поширюються на інших суб'єктів господарювання: Закон України «Про страхування», Розпорядження Держкомфінпослуг «Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків», Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів, МСФЗ 4 «Страхові контракти» тощо. Водночас П(С)БО і Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства не призначені для застосування представниками страхового бізнесу.

Що стосується другої групи особливостей, то страхові компанії, як представники фінансового ринку, надають специфічні послуги, які визначають особливості організації й ведення облікових процедур щодо низки об'єктів обліку.

Поняття облікової політики МСБО (IAS) 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» трактує як конкретні принципи, основи, домовленості, правила і практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів [9]. Відразу зауважимо, що визначення терміна «облікова політика», наведене в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», не відповідає потребам представників страхової сфери, оскільки визначає її розробку та застосування з метою складання та подання лише фінансової звітності. Якщо проаналі-

зувати Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг «Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків» [13], то ст. 2 даного документу чітко визначає склад звітності страхової компанії. Окрім специфічної страхової звітності, статтею передбачена і фінансова звітність. Враховуючи цей факт, принципи, методики та процедури, які використовує страхова компанія для ведення обліку, мають бути єдиними для складання як фінансової, так і специфічної звітності, яка складається на основі даних бухгалтерського обліку. Тому визначення облікової політики для страховика в контексті Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» за окремими аспектами доцільно переглянути.

Формування облікової політики в першу чергу направлене на покращення доречності, достовірності звітних даних страховика, зіставності показників звітності через певний проміжок часу, а також на визначення єдиних правил ведення обліку, у системі якого буде накопичуватися інформація для формування різного роду звітності. Оскільки ні у вітчизняній, ні в зарубіжній практиці не визначено нормативних документів, які б регламентували порядок формування доходів і витрат страховика, саме облікова політика виступає правовим підґрунтям порядку їх відображення в обліку та звітності.

Враховуючи завдання облікової політики страхової компанії, її змістовне наповнення має забезпечувати можливість отримання:

- ✦ *користувачами облікової інформації* – повних, достовірних, своєчасних даних для прийняття ними управлінських рішень;
- ✦ *бухгалтерією* – алгоритму визнання, оцінки, відображення в документах, обліку та звітності інформації щодо усіх об'єктів обліку;
- ✦ *різного роду контролюючими органами* – однозначного трактування бухгалтерської інформації та можливості аналізу показників звітності.

Оскільки формування облікової політики є багатограничним процесом, визначено основні її елементи, які є об'єктом даного дослідження й визначають якість інформаційного забезпечення управлінської діяльності страхових компаній.

Оскільки результатом будь-якої діяльності є отримання прибутку, належну увагу доцільно приділяти в обліковій політиці таким об'єктам обліку, як доходи і витрати. Специфікою страхової діяльності є той факт, що отримані доходи в часовому аспекті не співпадають з часом понесення витрат. Крім того, отриманий дохід від надання страхової послуги відразу має бути розподілений на дві частини: зароблена та незароблена страхова премія. При розрахунку основної складової доходів страховика беруть участь показники резерву незароблених премій на початок та кінець періоду. Також специфічним є порядок створення резервів страхової компанії, визначений відповідними правилами. Витрати на ведення страхової справи та інші витрати страховика за складом відрізняються від витрат суб'єктів інших галузей, тому також вимагають підвищеної уваги.

З'ясувавши ключові особливості здійснення діяльності представниками страхового ринку, варто зауважити, що наявність такої специфіки вимагає конкретизації інформації щодо окреслених об'єктів та системи обліку в цілому в обліковій політиці.

Зазначені в установчих документах компанії види страхування будуть формувати перелік основних страхових послуг, що, у свою чергу, дозволяє визначити потребу в аналітичній інформації. Окреслення виду страхових послуг забезпечує можливість сформуванню документальне забезпечення процесу їх надання та визначити порядок їх аналітичного обліку. Розмежування доходів за видами діяльності (у т. ч. страхової діяльності та іншої операційної діяльності) дозволяє накопичувати інформацію для її розкриття у фінансовій звітності. Крім того, повнота та достовірність інформації про доходи страхової та іншої діяльності є запорукою правильного визначення об'єкта оподаткування, до якого буде застосована пільгова ставка оподаткування (3%). Структуризація витрат за їх складом дозволяє уникнути подвійного їх відображення в системі рахунків обліку.

Резерви, як специфічні об'єкти обліку страхових компаній, вимагають інформації про себе в частині:

- ✦ їх видів, які будуть створюватися в компанії (окрім тих, які визначені затвердженими правилами);
- ✦ методики формування (з переліку, визначеного правилами та розробленої в компанії для вільних резервів);
- ✦ порядку документального забезпечення (щодо страхових резервів за операціями страхування, перестрахування, дострокового припинення дії договорів страхування тощо);
- ✦ порядку відображення на рахунках обліку (виділення субрахунків);
- ✦ порядку відображення у звітності (в складі капіталу, зобов'язань).

Актуальність деталізації зазначеної інформації в обліковій політиці зумовлена й тим, що сьогодні в цілях оподаткування податком на прибуток фінансові результати страховика підлягають збільшенню (зменшенню) на суму коригування страхових резервів. Їх завищення (заниження) призведе до недостовірності суми оподаткованого прибутку та штрафних санкцій.

Формування страхових резервів пов'язане зі складом і структурою страхових зобов'язань компанії. Зокрема, страхові резерви формуються по операціях, які виникають в умовах дії страхових контрактів, тобто по чистих контрактних зобов'язаннях страховика. Саме такі зобов'язання підлягають перевірці на адекватність по закінченні звітних періодів. У випадку їх неадекватності в частині очікуваних майбутніх грошових потоків проводиться коригування прибутку (збитку) компанії. Тому в обліковій політиці, відповідно до вимог МСФЗ 4 «Страхові контракти», доцільно чітко визначити умови, по яких страхове зобов'язання буде вважатися контрактним (рівень ризику, невизначеність майбутньої події, умови надання виплат тощо).

В окрему складову виділено звітність страховика, склад і структура якої, на наш погляд, повинні відображатися в обліковій політиці. Це пов'язано з дискусійністю питання та його законодавчою неврегульованістю.

Формувати фінансову звітність страховими компаніями за міжнародними стандартами законодавчо обмежено дією національного положення 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Існування прописаних статей звітів (обов'язкових та необов'язкових) не дозволяє сформуванню звітності, яка б відповідала потребам користувачів. Крім того, необхідність подання різноманітних інших звітних форм, визначених як спеціалізована звітність, вимагає акумуляції аналітичної інформації в системі обліку. Результатом використання цієї інформації є дублювання даних у спеціалізованій та фінансовій звітності. З метою врегулювання даних аспектів правомірно прописати в Наказі про облікову політику страховика склад, структуру та терміни подання звітності.

Одним із ключових інструментів організації облікової системи страхових компаній на сьогодні є електронний документообіг, вимоги до якого зростають щодня. Електронні документи є основою автоматизованого документообігу та універсальні щодо інших типів документів – можуть бути перетворені у форму, призначену для одноразового (аналогові документи) або багаторазового (паперові) сприйняття людиною. Інформатизація господарської діяльності перш за все пов'язана з електронізацією процесів фіксації, опрацювання та зберігання інформації шляхом впровадження в інформаційні системи страхових компаній повністю автоматизованого бездокументного первинного обліку. Первинні документи, що підписуються посадовими особами та свідчать про зміну власника, доцільно оформляти на паперових носіях, дотримуючись вимог законодавчих актів. Сучасні страхові компанії оперують значним асортиментом і кількістю транзакцій, проте такі внутрішні документи, як облікові реєстри, повинні бути мобільними та давати можливість групувати й отримувати для користувача ту інформацію, яка йому потрібна для вирішення конкретного питання, що можливо без зайвих трудовитрат лише за допомогою автоматизованої системи обробки інформації. Це підтверджується й передбаченими термінами збереження таких реєстрів, які не є постійними.

Електронний документообіг (обіг електронних документів) законодавчо визначено як сукупність процесів створення, обробки, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, що виконуються із застосуванням перевірки цілісності та в разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів [12, ст. 9]. Таке визначення потребує певної конкретизації. По-перше, необхідно враховувати той факт, що всі перелічені дії стосуються не тільки електронного документа як цілісного об'єкта, а й інформації, яка в ньому міститься. По-друге, необхідно зазначити, що компонентні процеси документообігу мають розглядатися не абстрактно, а в обов'язковій прив'язці до певної інформаційної системи. Тому пропонуємо таке визначення електронного

документообігу: це процес створення, одержання, оброблення, зберігання, спільного використання, відправлення, передавання та знищення електронних документів та інформації, що в них міститься, у рамках певної інформаційної системи.

Отже, рух документів між суб'єктами підприємницької діяльності здійснюється в системі електронного документообігу за допомогою електронного обміну даними. Частина повідомлень, що надійшли до інформаційної системи, фіксуються у вигляді первинних документів та відображаються в системі бухгалтерського обліку, а решта – у базі даних згідно з установленими на підприємстві внутрішніми регламентами документообігу для подальшого використання в управлінні. Електронний документообіг складається з окремих етапів обігу електронних документів в інформаційній системі управління страховою діяльністю. Тому можна стверджувати, що електронний документообіг включає такі стадії: формування; відправлення і доставка електронних документів; перевірка їхньої цілісності, достовірності та формату; підтвердження отримання та ведення архіву електронних документів.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши питання формування облікової політики в страховій компанії, можна зробити такі висновки:

1. Визначено сферу дії нормативно-правового поля на ведення діяльності та обліку в страхових компаніях, що дало підстави визнати облікову політику як ключовий інструмент, що регламентує функціонування обліково-аналітичної системи компанії.
2. Виділено перелік специфічних об'єктів обліку страхової компанії, які вимагають деталізації при формуванні облікової політики.
3. Потребує уточнення сам термін «облікова політика», який визначений законодавчо, але не враховує потреби страховиків у складанні інших форм звітності, які по показниках наближені до фінансової.
4. Окреслено коло завдань облікової політики страховика, які враховують норми МСФЗ.
5. Виокремлено ключові елементи облікової політики страховика, які, на відміну від інших сфер діяльності, обов'язково мають бути відображені в Наказі компанії з метою реалізації можливості формування достовірної інформації та уникнення помилок. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Барановська Т. В.** Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Т. В. Барановська. – Київ, 2005. – 21 с.
2. **Бачинський В. І.** Проблеми структури інформаційної системи господарського обліку та шляхи їх вирішення / В. І. Бачинський, В. С. Загорський // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Вип. 16. – С. 9–15. – (Серія Економічна).
3. **Белгородцева М. О.** Бухгалтерський облік фінансових результатів у страхових компаніях: організація і методика : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / М. О. Белгородцева. – Київ, 2011. – 20 с.

4. Бондаренко О. В. Облік і аудит діяльності страхових компаній: методика та організація : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О. В. Бондаренко. – Київ, 2009. – 20 с.

5. Білик М. Д. Облікова політика та її вплив на формування фінансового результату діяльності підприємства / М. Д. Білик, В. В. Бабіч // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 4 (143). – С. 201 – 206.

6. Житний П. Є. Організаційно-методологічні аспекти облікової політики фінансово-промислових систем : автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / П. Є. Житний. – Київ, 2009. – 37 с.

7. Коришко Н. Є. Облікова політика як фактор впливу на формування фінансових результатів / Н. Є. Коришко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : Економіка. – 2010. – Вип. 13. – С. 114 – 120.

8. Міщенко С. М. Облікова політика в системі управління банком : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / С. М. Міщенко. – Київ, 2004. – 26 с.

9. МСБО (IAS) 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.biz-consulting.com.ua/?file=about/library/msfo>

10. Новодворська В. В. Облікова політика підприємства як запорука ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку / В. В. Новодворська, О. О. Любар // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. – 2012. – Вип. 9(2). – С. 363 – 369.

11. Нужна О. А. Проблеми формування облікової політики підприємства в цілях оподаткування / О. А. Нужна // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. Серія: «Економічні науки». – 2013. – № 1(3). – С. 168 – 173.

12. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України № 851-IV від 22 травня 2003р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2599-IV від 31.05.2005 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

13. Про затвердження Порядку складання звітних даних страховиків : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 39 від 03.02.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04>.

14. Розіт Т. В. Облікова політика та проблеми її формування на вітчизняних підприємствах у контексті міжнародних стандартів фінансової звітності / Т. В. Розіт // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2013. – № 4. – С. 96 – 100.

15. Тягнирядно Л. Л. Облікова політика підприємства щодо доходів, витрат та фінансових результатів / Л. Л. Тягнирядно // Університетські наукові записки. – 2013. – № 2 (46). – С. 398 – 403.

16. Хомка В. Облікова політика в умовах корпоратизації аграрного сектора України / В. Хомка // Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер. : Економіка АПК. – 2013. – № 20(1). – С. 189 – 200.

17. Чорнявська Т. М. Облікова політика підприємства як фактор управління доходами і фінансовими результатами діяльності / Т. М. Чорнявська // Облік і фінанси. – 2012. – № 1. – С. 82 – 85.

REFERENCES

Baranovska, T. V. "Oblikova polityka pidpriemstv v Ukraini: teoriia i praktyka" [The accounting policies of enterprises in Ukraine: Theory and Practice]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09, 2005.*

- Bachynskyi, V. I., and Zahorskyi, V. S. "Problemy struktury informatsiinoi systemy hospodarskoho obliku ta shliakhy ikh vyrishennia" [Problems structure of economic accounting information systems and solutions]. *Visnyk Lvivskoi komertsii noi akademii. Seriya Ekonomichna*, no. 16 (2004): 9-15.
- Bielhorodtseva, M. O. "Bukhhalterskyi oblik finansovykh rezultativ u strakhovykh kompaniiakh: orhanizatsiia i metodyka" [Accounting financial results in insurance companies, organization and methods]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09*, 2011.
- Bondarenko, O. V. "Oblik i audyt diialnosti strakhovykh kompanii: metodyka ta orhanizatsiia" [Accounting and audit of insurance companies: methods and organization]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09*, 2009.
- Bilyk, M. D., and Babich, V. V. "Oblikova polityky ta ii vplyv na formuvannia finansovoho rezultatu diialnosti pidpriemstva" [The accounting policies and their impact on the formation of financial results of the company]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 4 (143) (2013): 201-206.
- Chorniavska, T. M. "Oblikova polityka pidpriemstva iak faktor upravlinnia dokhodamy i finansovymy rezultatamy diialnosti" [The accounting policies of the enterprise as a factor in revenue management and financial performance]. *Oblik i finansy*, no. 1 (2012): 82-85.
- Koryshko, N. Ye. "Oblikova polityka iak faktor vplyvu na formuvannia finansovykh rezultativ" [The accounting policies as a factor of influence on the formation of financial results]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriya "Ekonomika"*, no. 13 (2010): 114-120.
- Khomka, V. "Oblikova polityka v umovakh korporatyzatsii ahrarnoho sektora Ukrainy" [The accounting policy in the agrarian sector of Ukraine corporatization]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya "Ekonomika APK"*, no. 20 (1) (2013): 189-200.
- [Legal Act of Ukraine] (2003). <http://www.zakon.rada.gov.ua>
- [Legal Act of Ukraine] (2004). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0517-04>
- "MSBO (IAS) 8 «Oblikovi polityky, zminy v oblikovykh ot-sinkakh ta pomylyky»" [IAS 8 "Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors"]. <http://www.biz-consulting.com.ua/?file=about/library/msfo>
- Mishchenko, S. M. "Oblikova polityka v systemi upravlinnia bankom" [The accounting policies in the management of the bank]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09*, 2004.
- Novodvorska, V. V., and Liubar, O. O. "Oblikova polityka pidpriemstva iak zaporuka efektyvnoho funktsionuvannia systemy bukhhalterskoho obliku" [The accounting policies of the enterprise as a key to the effective functioning of the accounting system]. *Ekonomichni nauky. Seriya "Ekonomika ta menezhment"*, no. 9 (2) (2012): 363-369.
- Nuzhna, O. A. "Problemy formuvannia oblikovoi polityky pidpriemstva v tsiliakh opodatkovannia" [Problems of accounting policy for tax purposes]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnogo ahrotekhnolohichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 1 (3) (2013): 168-173.
- Rozit, T. V. "Oblikova polityka ta problemy ii formuvannia na vitchyznianskykh pidpriemstvakh u konteksti mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti" [The accounting policies and problems of its formation at the domestic enterprises in the context of international accounting standards]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 4 (2013): 96-100.
- Tiahnyriadno, L. L. "Oblikova polityka pidpriemstva shchodo dokhodiv, vytrat ta finansovykh rezultativ" [The accounting policy of the company on revenues, expenditures and financial results]. *Universytetski naukovi zapysky*, no. 2 (46) (2013): 398-403.
- Zhytnyi, P. Ye. "Orhanizatsiino-metodolohichni aspekty oblikovoi polityky finansovo-promyslovykh system" [Organizational and methodological aspects of the accounting policy of financial and industrial systems]. *Avtoref. dys. ... dokt. ekon. nauk: 08.00.09*, 2009.